

Innst. 220 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Dokument 8:15 S (2016–2017)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Heikki Eidsvoll Holmås og Kirsti Bergstø om endring av førerforskriften jf. jernbaneloven 11. juni 1993 nr. 100 § 6

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre førerforskriften §§ 18 og 21, jf. jernbaneloven § 6 slik:

§ 18 Krav til opplæring for sertifikat skal lyde:

For å kunne bli sertifisert kreves det at lokomotivfører har:

- bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller
- bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs (før 1. januar 2005), eller
- godkjenning som lokomotivfører for framføring av tog på det nasjonale jernbanenettet i et annet EØS-land, eller
- førerbevis og/eller sertifikatopplæring internt i bedriften.

Lokomotivførere som rekrutteres etter punkt c, må i tillegg gjennomgå opplæring i norske framføringsforskrifter som tilsvarer kompetansenivået etter punkt a og b. For lokomotivførere som rekrutteres etter punkt d, skal den delen av sertifikatopplæringen som man velger å foreta internt i bedriften, men som normalt foretas på Norsk Jernbaneskole, være NOK-UT-godkjent, dvs. godkjent av 'Nasjonalt organ for

kvalitet i utdanningen', og bruke det samme pedagogiske opplegget og de samme læringsmål som Norsk Jernbaneskole.

§ 21 Opplæringssentre skal lyde:

Opplæringssentre som utfører opplæring av førere i henhold til § 17 og § 18 (den delen av vedlegg V og VI som omhandler generell yrkeskompetanse), skal være godkjent som fagskole etter lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven).»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Sverre Myrli, Magne Rommetveit, Eirik Sivertsen og Karianne O. Tung, fra Høyre, lederen Nikolai Astrup, Torill Eidsheim, Nils Aage Jegstad og Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Åse Michaelsen og Morten Stordalen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Venstre, Abid Q. Raja, viser til representantforslaget og departementets svarbrev av 5. desember 2016.

Komiteen vil peke på at spørsmålet om opplæring av lokomotivførere ble behandlet i forbindelse med Prop. 143 L (2015–2016) Endringer i jernbanelova og einskilde andre lover (reform av jernbanesektoren).

Her ga flertallet følgende merknad i Innst. 94 L (2016–2017):

«Flertallet viser til statsrådets brev av 30. oktober 2016 med svar på anmodning fra partene i togstreiken. Det fremgår her at myndighetene vil ta

initiativ til at det fastsettes en nasjonal standard for oppfyllelse av førerforskriftens krav til opplæring av lokførere.»

Komiteen viser til departementets brev av 5. desember 2016, hvor dette følges opp:

«Representantforslaget omhandler regelverket om opplæring av førere på det nasjonale jernbanenet- tet. Samferdselsdepartementet påpeker at det allerede foregår et arbeid med å se på det aktuelle regel- verket. Departementet ga Statens jernbanetilsyn (SJT) den 20. mai i år i oppdrag å foreta en gjennom- gang av dagens krav til kompetanse for førere og ser- tificeringsordninger. Dette arbeidet har kommet langt, og kan føre til endringer med tilsvarende virk- ninger som det representantforslaget tar sikte på.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er tilfreds med det arbeidet som nå er satt i gang.

Komiteens medlemmer fra Arbeider- partiet og Senterpartiet viser til at jernba- nedrift er en sentral del av norsk transportpolitikk og viktig for framføring av personer og gods. Fram til de siste årene har det vært et tillitsfullt samarbeid mel- lom de ansatte i NSB og NSBs ledelse, blant annet når det gjelder forståelse av hvordan myndighetenes krav til sikkerhetsbestemmelser skal praktiseres. Disse medlemmer mener at det er avgjørende viktig å gjenskape denne tilliten. Disse medlem- mer mener Stortinget har et medansvar i å bidra til at dette skjer.

Disse medlemmer viser til at kompetanse- kravet i norsk jernbanedrift er nedfelt i lov om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. 11. juni 1993 nr. 100 (jernbanelo- ven) § 6 annet ledd bokstav b:

«§ 6 (Tillatelse til å drive jernbanevirksomhet)

[...]

Departementet kan ved forskrift eller enkeltved- tak fastsette vilkår for tillatelsen for å ivareta hensyn- et til en sikker og hensiktsmessig trafikkavvikling samt miljø, herunder krav til:

- a) nødvendige faglige, personlige og økono- miske forutsetninger hos søkeren;
- b) kompetanse m.v. hos driftspersonellet;»

Disse medlemmer viser videre til at kompe- tansekravet framkommer mer spesifikt i forskrift 27. november 2009 nr. 1414 om sertifisering av føre- re av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenet- tet (førerforskriften). Kravene her må ligge innenfor rammen av loven.

Disse medlemmer viser videre til bakgrun- nen for forslaget, som er avtalen mellom NSB AS og Norsk Lokomotivmannsforbund vedrørende inn- takskrav, opplæring og kompetanseutvikling for lo-

komotivførere. Disse medlemmer mener dette i praksis betyr at kompetansekravet ved utløpsdato var ute av tariffavtalen og utenfor forhandlingsretten. Tilbudet var ensbetydende med at lokomotivførerne overlot reguleringen av utdanningsnivået til myndig- hetene. Disse medlemmer påpeker at streikens kjerne var om man skal beholde de nødvendige, ster- ke kompetansekrav som praktiseres for lokomotivfø- rere i Norge.

Disse medlemmer viser videre til at LO Stat og Arbeidsgiverforeningen Spekter 30. oktober 2016 oppnådde enighet om følgende:

- «1. Det anmodes om at det fastsettes en nasjonal standard for lokførerutdanningen.
2. Det anmodes om at det etableres en bransjeorga- nisasjon innen norsk jernbane.
3. Det anmodes om at svakheter i førerforskriften utbedres.»

Under pkt. 3 heter det i avtalen:

«Førerforskriften §§ 18 og 21 tydeliggjøres. Par- tene er enige om at dagens ordlyd ikke i tilstrekkelig grad definerer en nasjonal standard for lokomotivfø- rerkompetanse.»

I brev av 30. oktober 2016 fra statsråd Ketil Solvik-Olsen heter det angående pkt. 3:

«Førerforskriften §§ 18 og 21 tydeliggjøres. Innenfor Norges folkerettslige forpliktelser vil departementet, eller den det bemyndiger, se på ved- legg V og VI til førerforskriften.»

I riksmeklers møtebok ble det protokollert (Sak 2016-074 LO Stat på den ene side og Spekter på den annen side) at med «meklernes mellomkomst opp- stod det enighet om en forhandlingsløsning».

På denne bakgrunn mener komiteens med- lem fra Senterpartiet at det bør tas inn et ge- nerelt inntakskrav for lokomotivførere i forskrift 27. november 2009 nr. 1414 om sertifisering av føre- re av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenet- tet.

Komiteens medlemmer fra Arbeider- partiet er helt enige med forslagsstillerne fra Sen- terpartiet og Sosialistisk Venstreparti om nødvendigheten av å presisere kravene til opplæring og kompetanse for lokomotivførere. Disse med- lemmer er imidlertid ikke enige i forslagens utfor- ming, der det foreslås at Stortinget skal vedta helt spesifikke formuleringer i førerforskriften. Disse medlemmer viser i så måte til maktfordelingsprin- sippet og arbeidsfordelingen mellom Stortinget og regjeringen, der Stortinget vedtar lover og regjering-

en og forvaltningen fastsetter forskrifter. Det er en forutsetning at regjeringen og forvaltningen fastsetter forskrifter innenfor det lovverk som er vedtatt av Stortinget som lovgiver.

Disse medlemmer er klar over at det ikke er grunnlovsstridig av Stortinget å detaljstyre eller å instruere regjeringen, men vil framheve at slikt «stortingsregjereri» er uheldig. I så måte kan det vises til en artikkel skrevet av avdelingsdirektør i Justisdepartementets lovavdeling, Arnulf Tverberg, på lovdata.no, der det blant annet heter:

«At det utøvende makt ligger til regjeringen, hindrer heller ikke at Stortinget, hvis det virkelig ønsker, på de fleste områder kan blande seg direkte inn i hvordan regjeringen skal avgjøre enkeltsaker. Stortinget har til tider, under mindretallsregjeringer, gått langt i å ville gi direktiver til – instruere – regjeringen om hva den skal og ikke skal gjøre på området for den utøvende makt («stortingsregjereri»). En slik praksis kan være uheldig fordi den gjør det uklart hvem som er ansvarlig for hva. Den kan også føre til dårlig utredede beslutninger som det er vanskelig eller uheldig å gjennomføre. Særlig når det gjelder å treffe avgjørelser i enkelttilfeller, kan dessuten idealer om rettssikkerhet og likebehandling settes på prøve.»

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en nasjonal sertifiseringsordning for lokomotivførere.»

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at det klart fremkommer at for å kunne sertifiseres som lokomotivfører må en ha bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller ha bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs, eller ha godkjenning som lokomotivfører fra annet EØS-land supplert med opplæring i norske framføringsbedrifter på nivå med fagskoleutdanning og med krav om tilstrekkelige norskkunnskaper, eller ha førerbevis og/eller sertifikat internt i bedriften etter prinsippene fra og på nivå med utdanning fra Norsk jernbaneskole.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre førerforskriften §§ 18 og 21, jf. jernbaneloven § 6 slik:

§ 18 Krav til opplæring for sertifikat skal lyde:

For å kunne bli sertifisert kreves det at lokomotivfører har:

- a. bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller

- b. bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs (før 1. januar 2005), eller
- c. godkjenning som lokomotivfører for framføring av tog på det nasjonale jernbanenettet i et annet EØS-land, eller
- d. førerbevis og/eller sertifikatopplæring internt i bedriften.

Lokomotivførere som rekrutteres etter punkt c, må i tillegg gjennomgå opplæring i norske framføringsforskrifter som tilsvarer kompetansenivået etter punkt a og b. For lokomotivførere som rekrutteres etter punkt d, skal den delen av sertifikatopplæringen som man velger å foreta internt i bedriften, men som normalt foretas på Norsk jernbaneskole, være NOKUT-godkjent, dvs. godkjent av 'Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen', og bruke det samme pedagogiske opplegget og de samme læringsmål som Norsk jernbaneskole.

§ 21 Opplæringscentre skal lyde:

Opplæringscentre som utfører opplæring av førere i henhold til § 17 og § 18 (den delen av vedlegg V og VI som omhandler generell yrkeskompetanse), skal være godkjent som fagskole etter lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven).»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen etablere en nasjonal sertifiseringsordning for lokomotivførere.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at det klart fremkommer at for å kunne sertifiseres som lokomotivfører må en ha bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller ha bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs, eller ha godkjenning som lokomotivfører fra annet EØS-land supplert med opplæring i norske framføringsbedrifter på nivå med fagskoleutdanning og med krav om tilstrekkelige norskkunnskaper, eller ha førerbevis og /eller sertifikat internt i bedriften etter prinsippene fra og på nivå med utdanning fra Norsk jernbaneskole.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen endre førerforskriften §§ 18 og 21, jf. jernbaneloven § 6 slik:

§ 18 Krav til opplæring for sertifikat skal lyde:

For å kunne bli sertifisert kreves det at lokomotivfører har:

- a. bestått eksamen fra fagskole for utdanning av lokomotivførere, eller
- b. bestått NSB-skolens lokomotivførerkurs (før 1. januar 2005), eller
- c. godkjenning som lokomotivfører for framføring av tog på det nasjonale jernbanenettet i et annet EØS-land, eller
- d. førerbevis og/eller sertifikatopplæring internt i bedriften.

Lokomotivførere som rekrutteres etter punkt c, må i tillegg gjennomgå opplæring i norske framføringsforskrifter som tilsvarer kompetansenivået etter punkt a og b. For lokomotivførere som rekrutteres etter punkt d, skal den delen av sertifikatopplæringen som man velger å foreta internt i bedriften, men som normalt foretas på Norsk jernbaneskole, være NOKUT-godkjent, dvs. godkjent av 'Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen', og bruke det samme pedagogiske opplegget og de samme læringsmål som Norsk jernbaneskole.

§ 21 Opplæringsssentre skal lyde:

Opplæringsssentre som utfører opplæring av førere i henhold til § 17 og § 18 (den delen av vedlegg V og VI som omhandler generell yrkeskompetanse), skal være godkjent som fagskole etter lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven).

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:15 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Heikki Eidsvoll Holmås og Kirsti Bergstø om endring av førerforskriften jf. jernbaneloven 11. juni 1993 nr. 100 § 6 – vedlegges protokollen.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 14. mars 2017

Nikolai Astrup

leder

Nils Aage Jegstad

ordfører